Päijät-Hämeen liitto

Tilastoinfo

elokuu 2020

Työllisyysaste

Työllisyysaste kiinnostuksen kohteena

Työllisyysaste on noussut työttömyysasteen rinnalle valtakunnallisen talous- ja työvoimapolitiikkamme puhutuimmaksi mittariksi. Keskustelua hallitsee 75 prosentin työllisyysastetavoite ja debatti sen riittämättömyydestä. Pelkistetysti sanoen työllisyysaste kuvaa talouden tilaa, työttömyysaste työvoiman tilaa sekä työvoimaosuus talouden ja kansalaisten välistä suhdetta. Nämä kolme tilastollista muuttujaa muodostavat toisistaan riippuvaisen kokonaisuuden, jota kuitenkin melko harvoin käsitellään sellaisena. Työvoimaosuudesta puhuvat lähinnä vain tutkijat.

Suomen Kuntaliitto määritteli vuonna 2015 työllisyysasteen nostamisen kuntien elinvoimapolitiikan laajaksi tavoitteeksi. Elinvoimapolitiikka koostuu lukuisten eri sektoripolitiikkojen toimenpiteistä ja työllisyysasteen katsotaan kuvaavan politiikkatoimien kokonaisuuden onnistumista. Työllisyysaste muuttuu muistakin syistä. Tässä infossa tarkastellaan työllisyysastetta politiikkatoimien ulkopuolella, yhteydessä alueiden perusominaisuuksiin.

Työllisyysasteella tarkoitetaan työllisten prosenttiosuutta saman ikäisestä väestöstä. Työllisyysaste nousee kun talouskasvu kiihtyy ja laskee tai pysyttelee ennallaan kun talouskasvu hidastuu. Työvoimaosuus käyttäytyy jotakuinkin samalla tavalla ja työttömyysaste päinvastoin. Toisin sanoen talouden nousukaudella ihmiset työllistyvät ja laskukaudella he menettävät työpaikkojaan. Kansalaisten itsenäinen harkinta ja toiminta muuttuvissa oloissa aiheuttaa siirtymistä työmarkkinoille ja sieltä pois. Bruttokansantuotteen kasvun lisäämä yleinen toimeliaisuus lisää myös talousalueiden välistä työssäkäyntiä.

Tilastokeskus laskee Suomen virallisen työllisyysasteen työvoimatutkimuksen tiedoista 15–64-vuotiaalle väestölle, mutta se voidaan laskea muillekin ikäryhmille. Kuntien työllisyysasteet voidaan laskea vain aikuisväestölle työssäkäyntitilastosta, johon tämä infokin perustuu. **Kaikki tämän infon taulukot ja kuviot on laskettu Tilastokeskuksen tilastoista**. Työssäkäyntitilastoon perustuva laskenta tuottaa hieman matalamman työllisyysasteen kuin työvoimatutkimukseen perustuva laskenta. Iitin kunta liittyy Päijät-Hämeeseen vuoden 2021 alussa ja on siksi mukana tässä infossa.

Päijät-Häme, Kanta-Häme ja Kymenlaakso ovat tilastollisesti melko samantyyppisiä maakuntia. Aikuisväestön/työikäisten (tässä infossa 18–64-vuotiaat) työllisyysasteet nousivat myös näissä maakunnissa 2010-luvun loppuvuosina pitkällisen taloustaantuman helpotettua. Viimeaikainen koronaviruspandemia on aiheuttanut uuden taloustaantuman, joka laskee jälleen maakuntienkin työllisyysasteita. Kanta-Häme hyötyy maakunnan ympärillä sijaitsevien kolmen suuren keskuksen työmarkkina-alueista, mikä ylläpitää siellä korkeampaa työllisyysastetta kuin Päijät-Hämeessä ja Kymenlaaksossa.

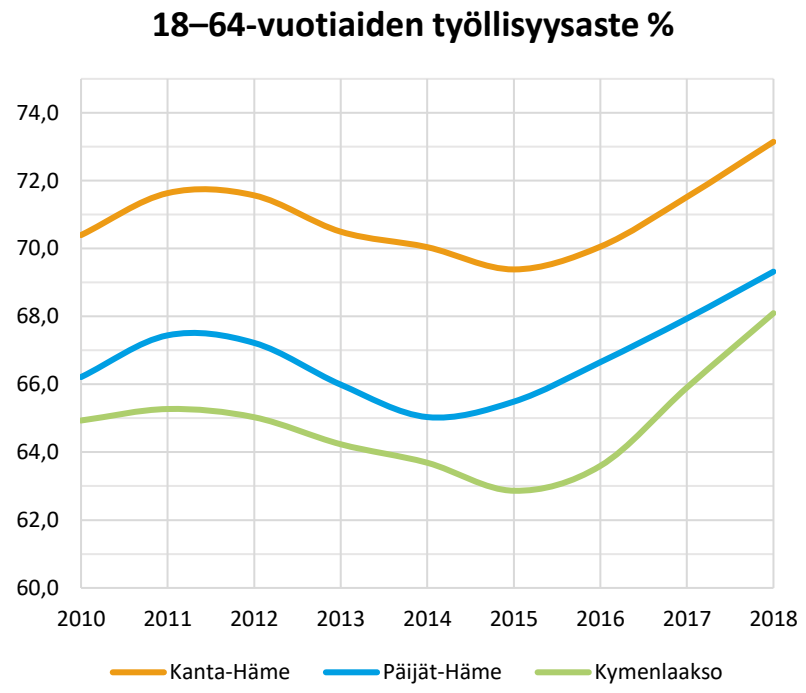

Päijät-Hämeen kuntien työllisyysasteet

Päijät-Hämeen ja sen kuntien työllisyysasteet olivat korkeampia 2010-luvun lopussa kuin alussa. Työllisyysasteet alenivat tai pysyttelivät paikallaan vuosikymmenen puoliväliin ulottuneen taloustaantuman aikana. Kuntien väliset erot työllisyysasteissa olivat suurimmillaan vuonna 2012. Hollolan työllisyysaste ylitti tuolloin Hartolan työllisyysasteen 10,3 %-yksiköllä. Muina 2010-luvun vuosina maakunnan kuntien suurimman ja pienimmän työllisyysasteen ero pysytteli 8,5 ja 9,5 %-yksikön välisessä haarukassa. Vuonna 2015 useimpien kuntien työllisyysasteet alkoivat kohota jälleen. Päijät-Hämeen kuntien väestö ja työllisten määrä kuitenkin väheni 2010-luvulla. Työllisten määrä väheni kunnan mukaan 4–6 %-yksikköä hitaammin kuin väestön määrä.

Työllisyysaste on yleensä suhteellisen korkea sellaisissa suurten kaupunkien naapurikunnissa, joissa asukkaat ovat keskimääräistä nuorempia ja kuntarajan ylittävä työssäkäynti kaupunkikeskukseen keskimääräistä vilkkaampaa kunnan oman työpaikkatarjonnan lisäksi. Päijät-Hämeessä Hollola ja Orimattila ovat tällaisia kuntia. Iitti ja Asikkala hyötyvät myös kaupunkien läheisyydestä tässä mielessä. Kärkölä hyötyy pienenä maaseutukuntana poikkeuksellisen vahvasta omasta teollisuudesta. Kaupunkien työllisyysaste on yleensä matalampi kuin ns. satelliittipaikkakuntien, koska kaupungeissa asuu paljon myös ei-työllistä ja työvoiman ulkopuolista työikäistä väkeä, kuten työttömiä, opiskelijoita ja laitosväestöä. Lahden ja Heinolan työllisyysasteet ovatkin päijäthämäläisittäin keskimääräistä matalammat. Hartolan, Padasjoen ja Sysmän suhteellisen matalat työllisyysasteet juontuvat lähinnä niukasta työpaikkatarjonnasta yhdistettynä pitkiin välimatkoihin, jotka eivät suosi työssäkäyntiä kaupungeissa.

18–64-vuotiaiden työllisyysasteet Päijät-Hämeen kunnissa

KUNTA/V.	2 010	2 011	2 012	2 013	2 014	2 015	2 016	2 017	2 018
Asikkala	67,9	68,4	68,8	68,0	66,2	67,8	69,2	69,1	71,2
Hartola	63,4	63,1	62,4	63,9	62,1	62,7	65,2	67,0	66,9
Heinola	63,0	64,9	64,0	62,8	61,9	62,5	64,0	66,1	67,2
Hollola	71,4	72,6	72,7	72,0	71,1	71,3	72,7	74,2	75,4
Iitti	67,4	69,1	69,7	68,7	68,0	66,5	68,9	70,4	71,4
Kärkölä	70,2	70,7	70,1	69,7	68,7	68,7	69,4	70,8	73,2
Lahti	65,2	66,5	66,3	64,7	63,8	64,2	65,2	66,5	67,8
Orimattila	69,9	70,3	70,8	70,0	68,7	69,0	70,9	72,1	73,8
Padasjoki	63,2	64,7	65,7	65,0	65,9	64,6	65,6	66,8	68,7
Sysmä	63,2	64,7	62,9	63,4	63,1	64,0	65,0	64,8	67,1
P-HÄME	**66,2**	**67,4**	**67,2**	**66,0**	**65,0**	**65,5**	**66,7**	**67,9**	**69,3**

18–64-vuotiaiden työllisyysaste (%) 2018

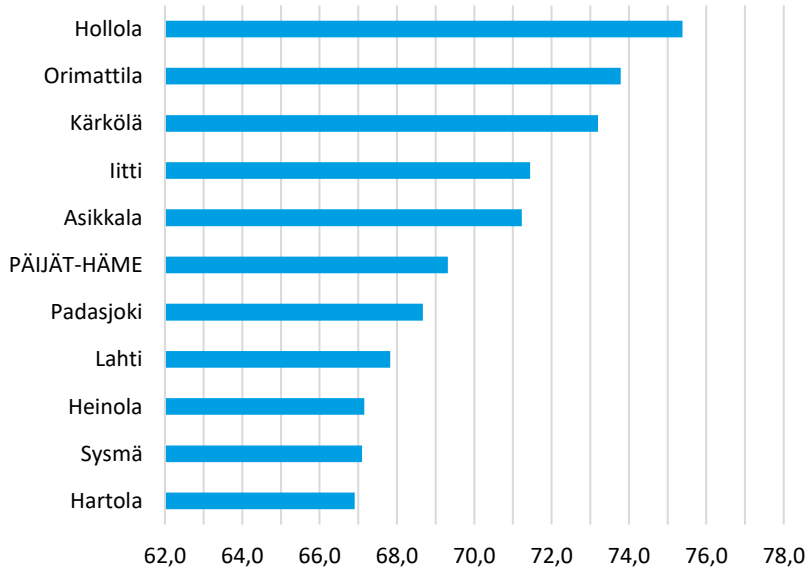

Päijät-Hämeen väestöryhmien työllisyysasteet

Keski-ikäisten asukkaiden työllisyysaste on luonnollisesti korkeampi kuin muihin ikäryhmiin kuuluvien työllisyysaste. Keski-ikäisten 35–54-vuotiaiden työllisyysaste myös vaihtelee vähemmän taloussuhdanteiden mukaan kuin muiden työikäisten ikäryhmien työllisyysaste. Päijät-Hämeen yli 55-vuotiaiden työikäisten työllisyysaste kohosi 2010-luvulla suhteellisesti enemmän kuin muiden ikäryhmien työllisyysasteet, naisten työllisyysaste hieman enemmän kuin miesten työllisyysaste. Sen sijaan ikäryhmän 25–34-vuotiaat työllisyysaste aleni sekä alle että yli 30-vuotiaiden osalta, miesten työllisyysaste hieman enemmän kuin naisten työllisyysaste. Naisten työllisyysaste on työssäkäyntitilastosta laskettuna hivenen korkeampi kuin miesten työllisyysaste 18–24-vuotiaiden ja yli 35-vuotiaiden työikäisten ikäryhmissä. Yli 55-vuotiaiden asukkaiden työllisyysasteen kohoaminen on yhteiskuntapoliittisesti suotuisaa kehitystä, 25–34-vuotiaiden asukkaiden työllisyysasteen aleneminen epäsuotuisaa kehitystä.

Työllisyysaste on erilainen eri koulutusasteiden tutkintoja suorittaneissa väestöryhmissä: mitä korkeampi koulutusaste, sitä korkeampi työllisyysaste. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden 18–64-vuotiaiden työllisyysaste oli Päijät-Hämeessä vuonna 2018 84 %, toisen asteen tutkinnon suorittaneiden työllisyysaste 70 % ja vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien työllisyysaste 43 %.

Työllisyysaste vaihtelee myös asukkaiden kieliryhmän, kansallisuuden ja sosioekonomisen aseman mukaan. Maakunnassa asuvien vieraskielisten 20–64-vuotiaiden työllisyysaste yltää noin 50 %:iin lähinnä virolaisten ansiosta. Heidän työllisyysasteensa lähentelee suomenkielisten tasoa. Päijät-Hämeen vieraskielisten asukkaiden työllisyysaste nousi 2010-luvulla suhteellisesti nopeammin kuin heidän määränsä. Maakunnan työikäisten asukkaiden työllisyysaste puolestaan laski suhteellisesti hitaammin kuin työikäisten asukkaiden määrä.

Ikäryhmien työllisyysasteet (%) Päijät-Hämeessä

IKÄ/VUOSI	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0–17	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
18–24	46,2	48,8	47,6	45,2	43,3	43,7	45,0	47,4	48,1
25–29	70,7	71,0	70,5	68,7	66,3	65,5	66,8	68,1	69,3
30–34	76,9	76,9	76,0	73,9	72,2	72,6	73,5	74,1	75,2
35–39	78,9	80,3	79,4	77,7	76,5	76,2	76,5	77,6	78,5
40–44	79,4	80,4	80,3	79,2	77,6	77,8	79,1	80,1	81,3
45–49	80,1	81,3	80,5	78,4	76,9	76,9	77,5	79,0	80,6
50–54	76,6	77,7	78,1	76,8	76,1	75,9	77,8	77,6	78,4
55–59	68,0	69,1	69,3	68,9	69,3	70,1	71,6	72,8	75,0
60–64	36,1	37,8	39,4	39,6	40,1	41,6	42,2	43,8	45,7
65–69	5,5	6,0	6,4	6,1	6,1	5,6	5,8	5,7	5,7
70–74	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
75–	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Päijät-Hämeen työllisyysasteet (%) ikäryhmittäin 2018

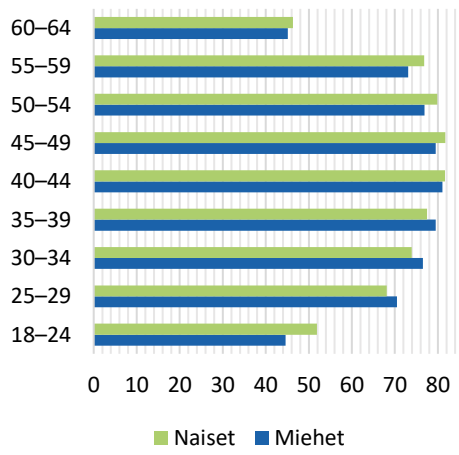

Työllisten määrän indeksimuutos Päijät-Hämeessä

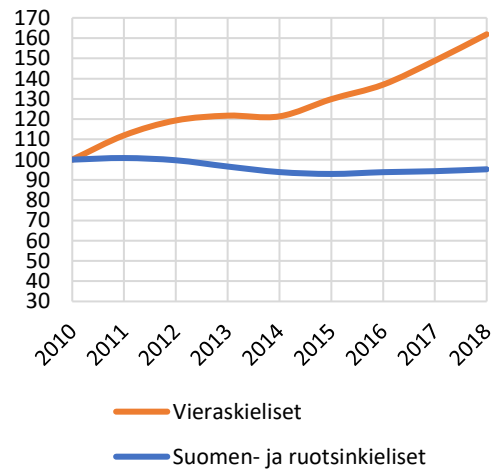

Työllisyysasteen tavoitteet Päijät-Hämeessä

Päijät-Hämeen työllisyysaste (69,3 %) on kaikissa ikäluokissa pienempi kuin koko Suomen työllisyysaste (72,1 %) vuoden 2018 työssäkäyntitilaston perusteella. Ero on suurin alle 30-vuotiaiden ja yli 60-vuotiaiden ikäryhmissä. Päijät-Hämeen työllisyysasteen kohoaminen nykyiselle koko maan tasolle edellyttäisi maakunnan työllisyyden lisääntymistä 3000 hengellä, olettaen, että maakunnan muuttotappio ei kiihtyisi nykyisestään. Valtakunnallisen 75 % tavoitteellisen työllisyysasteen saavuttaminen Päijät-Hämeessä edellyttäisi vastaavasti maakunnan työllisyyden lisääntymistä 6400 hengellä. Koko Suomen keskiarvoisten ikäryhmittäisten työllisyysasteiden tavoittelu edellyttäisi Päijät-Hämeen työllisyyden lisääntymistä määrällisesti eniten ikäryhmissä alle 18–24-vuotiaat, 50–54-vuotiaat ja 60–64-vuotiaat. Vastaavasti maakunnan omaan työllisyyden ikärakenteeseen perustuva työllisyysasteen tavoitteellisuus edellyttäisi työllisyyden lisääntymistä määrällisesti eniten ikäryhmässä 50–59-vuotiaat ja seuraavaksi eniten ikäryhmässä 35–49-vuotiaat.

72 % työllisyysastetavoitteen edellyttämä työllisten määrän lisäys ikäryhmittäin Päijät-Hämeessä

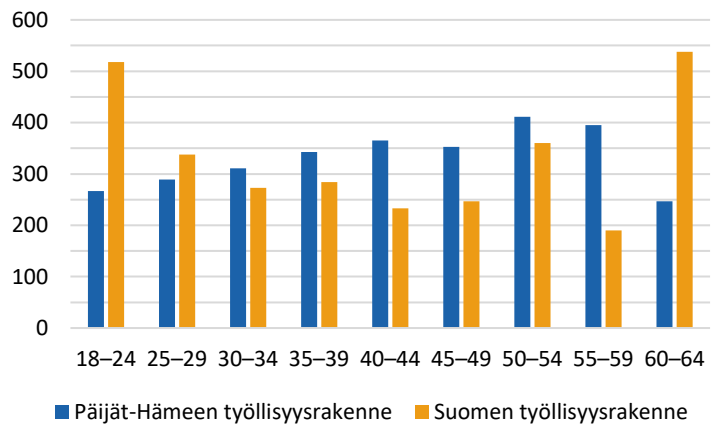

Työllisyysasteen tavoitteet sovitettuina Päijät-Hämeeseen					
Ikäryhmät	Työllisten määrä				
	P-H	P-H	Suomi	P-H	Suomi
18–24	7015	7282	7533	7589	7851
25–29	7598	7887	7936	8220	8271
30–34	8154	8465	8427	8822	8782
35–39	9001	9344	9285	9738	9676
40–44	9572	9937	9805	10356	10218
45–49	9258	9611	9505	10016	9907
50–54	10783	11194	11143	11666	11612
55–59	10370	10765	10560	11219	11006
60–64	6489	6736	7027	7020	7323
Yhteensä	**78240**	**81221**	**81221**	**84646**	**84646**
Työllisyysaste	**69 %**	**72 %**	**72 %**	**75 %**	**75 %**

75 % työllisyysastetavoitteen edellyttämä työllisten määrän lisäys ikäryhmittäin Päijät-Hämeessä

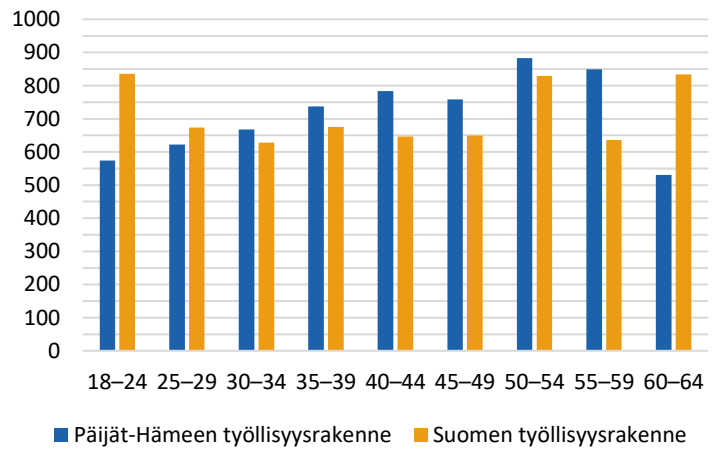

Työllisyysaste maakunnan tarjontana

Alueen luonnetta ja sen kykyä työllistää kuvataan usein työpaikkaomavaraisuudella ja alueRajan ylittävällä työssäkäynnillä eli pendelöinnillä. Samoja asioita voidaan tarkastella myös työllisyysasteen näkökulmasta.

Päijät-Hämeen työllisyysaste oli 68 % vuonna 2017 sen ansiosta, että yli 9000 päijäthämäläistä (12 % työllisistä) kävi työssä maakunnan ulkopuolella, lähinnä Uudellamaalla. Ilman pendelöintiä eli vain omassa maakunnassa työssäkäyvistä päijäthämäläisistä laskettuna työllisyysaste olisi ollut 60 %. Sitä voidaan ajatella suurpiirteisesti Päijät-Hämeen kykynä työllistää omia asukkaitaan. Jos maakunnan kaikki tuolloiset työpaikat olisivat olleet päijäthämäläisten hallussa, olisi maakunnan työllisyysaste yltänyt omin voimin 66 %:iin. Sitä voidaan ajatella Päijät-Hämeen laskennallisena työllistämispotentiaalina omien asukkaidensa suhteen. Tämä riittämätön potentiaali tarkoittaa, että työllisyysasteen kohoaminen esimerkiksi tavoitteelliseen 75 %:iin edellyttäisi maakuntapendelöinnin voimakasta lisääntymistä ja/tai uusia suuria työpaikka-avauksia Päijät-Hämeessä.

Kanta-Hämeen tilastollinen työllisyysaste on korkeampi kuin Päijät-Hämeen työllisyysaste. Se perustuu lähes kaksi kertaa suurempaan maakuntapendelöintiin verrattuna Päijät-Hämeeseen. Sen sijaan Kanta-Hämeen laskennallinen kyky työllistää asukkaitaan on heikompi kuin Päijät-Hämeen. Kymenlaakson maakuntapendelöinti on vähäisintä näistä kolmesta vertailumaakunnasta ja sen laskennallinen työllistämispotentiaali lähimpänä tilastollista työllisyysastetta. Näiden kolmen maakunnan erot tilastollisissa ja spekulatiivisissa työllisyysasteissa juontuvat pitkälti sijaintieroista Helsingin, Tampereen ja Turun seutujen työmarkkinoiden suhteen sekä niistä seuraavista eroista vertailumaakuntien pendelöinnissä. Suurissa kaupungeissa on yleensä enemmän työpaikkoja kuin työllisiä asukkaita, mikä tarkoittaa, että niiden potentiaalinen työllisyysaste on 100 % ja tilastollinen työpaikkaomavaraisuus yli 100 %. Uusimaa täyttää nämä kriteerit myös maakunnan laajuudessa. Päijät-Hämeessä vain Lahden kaupungin potentiaalinen työllisyysaste yltää 100 %:iin. Hollolan ja Orimattilan työllisyysasteet perustuvat enemmän työssäkäyntiin Lahdessa kuin maakunnan muiden kuntien työllisyysasteet.

Päijät-Hämeessä maakuntaan muualta suuntautuvan työssäkäynnin teoreettinen jarruvaikutus työllisyysasteeseen on noin 6 %-yksikköä. Kanta-Hämeessä vastaava lukema lähentelee 10 %-yksikköä, mutta sen työllisyysaste hyötyy silti huomattavasti Päijät-Hämettä enemmän maakuntapendelöinnistä. Kymenlaaksossa maakuntapendelöinnin vaikutus työllisyysasteeseen jää tässäkin mielessä vertailukolmikon pienimmäksi.

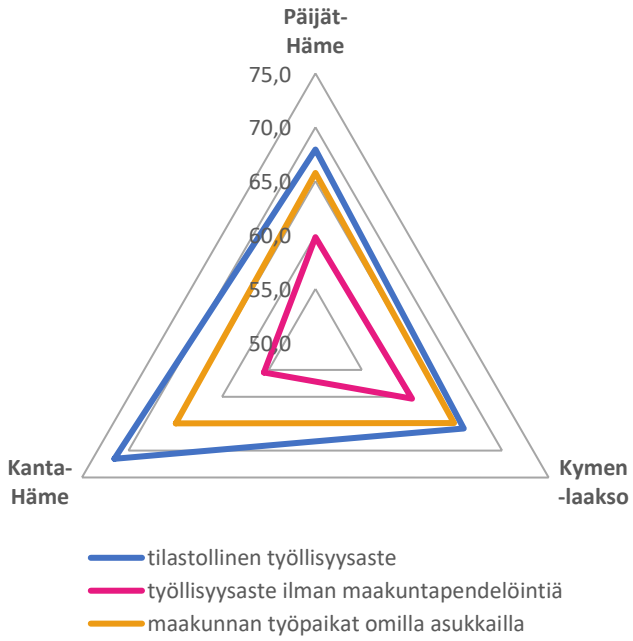

Työllisyysasteen kohoaminen parantaa myös taloudellista huoltosuhdetta, mutta väestön vanheneminen vaimentaa sen vaikutusta. Maakunnan ulkopuolelle opiskelemaan muuttavat 20–24-vuotiaat päijäthämäläiset pienentävät osaltaan työikäisten määrää ja kohottavat siten laskennallisesti Päijät-Hämeen työllisyysastetta noin yhden prosenttiyksikön verran jokaista viittä vuotta kohden.

Työllisyysaste sopii parhaiten valtakunnan tasolla käytettäväksi tilastolliseksi mittariksi. Pienemmän alueen luonnetta se kuvaa sitä huonommin, mitä suurempaa on työssäkäynti ja työikäisten muuttoliike alueen rajojen yli. Maakunnissa ja kunnissa on hyödyllisempää tarkastella työpaikkamääriä, todellisia työpaikkaomavaraisuuksia, työttömyysasteita yms. tilastollisia muuttujia, jotka kuvaavat alueen omia olosuhteita ja työllisyysasteen syitä.

Osoite

Hämeenkatu 9, PL 50
FIN-15111 LAHTI

Puhelin

www.paijat-hame.fi/
yhteystiedot/henkilokunta/

e-yhteys

etunimi.sukunimi@paijat-hame.fi
www.paijat-hame.fi
#phliitto

Sisältö ja ulkoasu: jukka.mikkonen(at)paijat-hame.fi

Päijät-Hämeen liitto